

Sygn. akt IV Ka 837/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 marca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Świdnicy w IV Wydziale Karnym Odwoławczym w składzie:

Przewodniczący:	SSO Waldemar Majka
Protokolant:	Magdalena Telesz

przy udziale Andrzeja Mazurkiewicza Prokuratora Prokuratury Okręgowej,
po rozpoznaniu w dniach 21 grudnia 2016 r., 29 grudnia 2016 r., 27 stycznia 2017 r.
i 14 marca 2017 r.

sprawy **B. K.**

córki J. i M. z domu S.

urodzonej (...) w W.

oskarżonej z art. 276 kk

na skutek apelacji wniesionych przez oskarżoną i jej obrońcę

od wyroku Sądu Rejonowego w Wałbrzychu

z dnia 15 września 2016 r. sygnatura akt II K 1004/14

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

1. uniewinnia oskarżoną B. K. od zarzutu popełnienia występku z art. 276 k.k. przypisanego w punkcie I jego dyspozycji, a opisanego w punkcie I części wstępnej wyroku,
2. uchyla orzeczenie o kosztach ujęte w punkcie III jego dyspozycji;

II. stwierdza, iż koszty procesu zaistniałe w sprawie ponosi Skarb Państwa.

III. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz oskarżonej B. K. kwotę 1344 złotych tytułem kosztów udziału obrońcy w postępowaniu odwoławczym.

Sygnatura akt IV Ka 837/16

UZASADNIENIE

Prokurator Rejonowy w Wałbrzychu wniósł akt oskarżenia przeciwko B. K. oskarżając ją o to, że:

I. w okresie 03 lipca 2013r. do dnia 08 listopada 2013r. w W. woj. (...), ukrywała dokumenty rachunkowe i podatkowe spółki (...)sp. z o.o. z siedzibą w W. przy ul. (...) (...) którymi to dokumentami nie miała prawa wyłącznie dysponować

tj. o czyn z art. 276kk

II. w dniu 19 kwietnia 2011 roku w W., woj. (...) działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej zawarła ze spółką (...) z siedzibą w W. przy ul. (...) umowę o prowadzenie księgi rachunkowej, oraz umowę w sprawie prowadzenia rozliczeń składek na ubezpieczenie społeczne pracodawcy i jego pracowników, oraz na prowadzenie rachuby wynagrodzeń i kadr wprowadzając w błąd przedstawiciela spółki co do zamiaru i woli wykonania usługi objętej warunkami wyżej wymienionymi umowami w postaci bilansu spółki i sprawozdania finansowego za rok 2012, czym doprowadziła spółkę (...) do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 1845 złotych

tj. o czyn z art. 286§1kk

Wyrokiem z dnia 15 września 2016 roku (sygnatura akt II K 1004/14) Sąd Rejonowy w Wałbrzychu:

I. B. K. uznał za winną popełnienia czynu opisanego w punkcie I części wstępnej wyroku, tj. występku z art. 276 kk i za to na podstawie powołanego przepisu wymierzył jej karę 20 (dwudziestu) stawek dziennych grzywny ustalając wysokość jednej stawki na 250 (dwieście pięćdziesiąt) złotych;

II. B. K. uniewinnił od popełnienia zarzucanego jej czynu opisanego w punkcie II części wstępnej wyroku tj. występku z art. 286 § 1kk, zaliczając koszty postępowania w tym zakresie na rachunek Skarbu Państwa;

III. zwolnił oskarżoną od uiszczenia kosztów sądowych poniesionych w sprawie, wydatki zaliczając na rachunek Skarbu Państwa.

Apelację od powyższego wyroku wniosła oskarżona B. K., stwierdzając, iż nigdy nie miała zamiaru ukrywania jakichkolwiek dokumentów a także, iż do dokumentów tych cały czas miał dostęp A. K., który wiedział gdzie dokumenty te są przechowywane, kwestionując nadto wydane orzeczenie w zakresie orzeczonej kary, wnosząc w apelacji o uniewinnienie.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł obrońca oskarżonej B. K., zaskarżając wyrok w zakresie punktu I, zarzucając:

1) błąd w ustaleniach fatycznych, przyjętych za podstawę wyroku i mający wpływ na jego treść, polegającego na ustaleniu, iż oskarżona dopuściła się ukrywania dokumentów rachunkowych i podatkowych Spółki w sytuacji, gdy przeprowadzone postępowania dowodowe w sposób oczywisty wyklucza takie ustalenie, zaś bezspornie dokumentacja Spółki była sukcesywnie wydawana Spółce, po jej przygotowaniu, już od początku 2013 roku, zaś pozostała dokumentacja była konieczna do sporządzenia sprawozdania finansowego Spółki za 2012 rok i dalej wydawana po jej wykorzystaniu,

2) naruszenie prawa materialnego, tj. przepisu art. 276 k.k., poprzez uznaniu zachowania oskarżonej, jako wypełniającej znamię „ukrywania” dokumentacji Spółki w sytuacji, gdy zachowanie to tego znamienia czynu zabronionego w żaden sposób nie wypełnia,

3) błąd w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę wyroku i mający wpływ na jego treść, polegającego na ustaleniu, iż oskarżona chciała popełnić zarzucony jej czyn zabroniony,

4) błąd w ustaleniach faktycznych polegający na nie poczynieniu ustaleń faktycznych w zakresie treści stosunku cywilnoprawnego łączącego Biuro Rachunkowe ze Spółką, i w zasadzie nie przeprowadzenie w tym zakresie postępowania dowodowego, co miało istotny wpływ na dokonanie oceny, czy oskarżonej można przypisać znamię ukrywania dokumentacji Spółki, w szczególności co do treści jej zamiaru, zaś analiza treści tej relacji cywilnoprawnej wyklucza przypisanie oskarżonej popełnienia jakiegokolwiek czynu zabronionego,

5) naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. przepisu art. 9 § 1 k.k. w zw. z art 276 k.k., poprzez bezpodstawne przypisanie zachowaniu oskarżonej działania umyślnego z zamiarem bezpośrednim kierunkowym w sytuacji, gdy oskarżona nie chciała, nie przewidywała, ani nie godziła się na popełnienie czynu zabronionego z art, 276 k.k.,

6) naruszenie przepisów postępowania, tj. przepisu art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k., mającym wpływ na jego treść, poprzez ogólne powołanie tylko miasta jako miejsca ukrycia dokumentów, zaś z uwagi na istotę występkę określonego w art. 276 k.k. stanowi to niepełny opis czynu, za który została skazana oskarżona,

7) błąd w ustaleniach faktycznych poprzez nie poczynienie żadnych ustaleń faktycznych w zakresie działań P. K. wobec Spółki oraz, będących ich następstwem, działań Spółki wobec oskarżonej, co miało wpływ na dokonanie ustaleń faktycznych w zakresie rzekomego ukrywania dokumentacji Spółki przez oskarżoną, jak i ustaleń faktycznych co do treści zamiaru oskarżonej popełnienia czynu z art. 276 k.k,

8) naruszenie przepisów postępowania, tj. przepisu art. 410 k.p.k., poprzez nie uwzględnienie całokształtu okoliczności faktycznych ujawnionych w toku postępowania, w szczególności w zakresie okoliczności faktycznych dotyczących stosunków faktycznych pomiędzy P. K. a Spółką, co było główną przyczyną fałszywego wykreowania przez Spółkę zarzutów wobec oskarżonego, iż celowo ukrywa dokumentację Spółki,

9) naruszenie przepisów postępowania, tj. przepisów art. 2 § 2 k.p.k., art. 4 k.p.k., art. 5 § 1 i § 2 k.p.k. i art. 7 k.p.k., polegające na rozstrzygnięciu wątpliwości co do powzięcia przez oskarżoną zamiaru ukrywania dokumentacji Spółki na niekorzyść oskarżonej w sytuacji, gdy zebrany w sprawie materiał dowodowy, jego wszechstronna ocena, zasady doświadczenia życiowego i logika nie pozwalają na poczynienie takich ustaleń,

10) naruszenie przepisów postępowania, tj. przepisu art. 6 k.p.k., poprzez pozbawienia oskarżonej prawa do obrony swych praw poprzez nie zaprotokołowanie złożonych przez nią wyjaśnień w sposób pełny, w których odnosiła się do całokształtu przeprowadzonego postępowania i okoliczności rzekomego popełnienia przez nią przestępstwa oszustwa i ukrywania dokumentacji Spółki, jak i poprzez rozstrzygnięcie sprawy przez sędziego, co do którego istniały uzasadnione wątpliwości co do jego bezstronności,

11) naruszenie przepisów postępowania, tj. przepisu art. 148 § 2 In fine k.p.k., poprzez nie zaprotokołowanie wyjaśnień oskarżonej złożonych w toku postępowania w sytuacji, gdy obowiązkiem Sądu Rejonowego było ich zaprotokołowanie z możliwą dokładnością, a nie dowolnością, tym bardziej, iż obrona w toku rozprawy kilkakrotnie wносиła o zamieszczenie w treści protokołu wyjaśnień oskarżonej powołując się na to, iż treść składanych wyjaśnień ma znaczenie dla praw i interesów oskarżonej, 12) naruszenie przepisów postępowania, tj. przepisu art. 152 k.p.k. i art. 153 k.k., poprzez nie uwzględnienie wniosku oskarżonej o sprostowanie protokołu rozprawy z dnia 8 września 2016 roku w sytuacji, gdy oczywistym jest, że zaprotokołowane wyjaśnienia oskarżonej w sposób bardzo obszerny odbiegają od treści wyjaśnień faktycznie przez nią złożonych biorąc pod uwagę, choćby załączone do akt sprawy oświadczenie oskarżonej, które ta odczytała w ramach składanych na rozprawie wyjaśnień,

a ponadto zarzucił:

13) naruszenie przepisów postępowania, tj. przepisów art. 439 § 1 pkt k.p.k. w zw. z art. 41 § 1 k.p.k., poprzez przeprowadzenie procesu przez sędziego, wobec którego istniały uzasadnione wątpliwości co do jego bezstronności, a które ujawniły się już na pierwszej rozprawie, co skutkowało złożeniem wniosku o jego wyłączenie (nieuwzględnionego), a wątpliwości te miały miejsce w toku całego procesu, objawiające się szczególną nieprzychylnością wobec obrońcy oskarżonej, sposób protokołowania wyjaśnień oskarżonej, reakcji na wnioski obrońcy o dokładne protokołowanie tych wyjaśnień, czego kulminacją było nie uwzględnienie wniosku o sprostowanie protokołu, który w ocenie oskarżonej, był oczywiście zasadny, a nadto wobec zasądzenie od oskarżonej kosztów zastępstwa procesowego na rzecz oskarżyciela posiłkowego w sytuacji, gdy ten w ogóle takiego wniosku nie złożył w toku procesu.

Mając na uwadze powyższe zarzuty wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonej od zarzutu popełnienia czynu zabronionego z art. 276 k.k., ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Rejonowy w Wałbrzychu,
2. w wypadku uniewinnienia oskarżonej od wszystkich zarzutów - wnoszę o zasądzenie od Skarby Państwa na rzecz oskarżonej, tytułem postępowania przed sądem I instancji, kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych oraz kosztów dojazdu jej pełnomocnika do siedziby Sądu Rejonowego w Wałbrzychu w kwocie 500 zł, a nadto kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych za postępowanie apelacyjne, jak również o uchylenie pkt 2 zaskarżonego postanowienia,
3. w wypadku nie uwzględnienia apelacji oskarżonej, lub też uchylenia zaskarżonego wyroku - wnoszę o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz oskarżonej dodatkowo kwoty 500 zł tytułem kosztów poniesionych przez obrońcę oskarżonej na dojazd do siedziby Sądu Rejonowego oraz związanych z kosztami płatnego parkowania, a nadto poprzez uchylenie pkt 2 zaskarżonego postanowienia.

Na rozprawie odwoławczej obrońca oskarżonej poparł apelacje i wnioski w nich zawarte, nadto podnosząc, iż brak jest dowodów do tego, aby przypisać oskarżonej ukrycie dokumentów, zaś w sytuacji wniesienia apelacji jedynie na korzyść nie jest możliwe dokonanie wyboru innego znamienia alternatywnego z art. 276 kk w ramach czynności sprawczej przypisanej oskarżonej.

Prokurator wniósł o nieuwzględnienie obu apelacji i utrzymanie w mocy zaskarżonego wyroku i nie podzielił argumentacji odnośnie doboru innego znamienia alternatywnego.

Sąd okręgowy zważył:

apelacja odniosła ten skutek, iż konieczna stała się zmiana zaskarżonego orzeczenia.

Po rozpoznaniu sprawy sąd rejonowy w pkt. I zaskarżonego wyroku B. K. uznał za winną popełnienia czynu opisanego w punkcie I części wstępnej wyroku tj. występku z art. 276 kk i za to na podstawie powołanego przepisu wymierzył jej karę 20 (dwudziestu) stawek dziennych grzywny ustalając wysokość jednej stawki na 250 (dwieście pięćdziesiąt) złotych.

Motywuując swoje stanowisko w powyższym zakresie sąd rejonowy w pisemnych motywach wyroku stwierdza, iż „odpowiedzialności z art. 276 kk podlega ten, kto niszczy, uszkadza, czyni bezużytecznym ukrywa lub usuwa dokument, którym nie ma prawa wyłącznie rozporządzać, zaś Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 9 sierpnia 2000 r. (sygnatura akt V KKN 208/00) uznał, że przetrzymywanie cudzego dokumentu i niewydanie go, mimo żądania osoby uprawnionej, stanowi ukrywanie dokumentu w rozumieniu cytowanego wyżej przepisu. W ocenie sądu „w kontekście powyższych uwag wina B. K. w zakresie czynu z art. 276 kk jest dla Sądu niewątpliwa”. W dalszej części pisemnego uzasadnienia sąd rejonowy stwierdza, iż „niezależnie bowiem od jakichkolwiek ukrytych intencji A. K. – prezesa zarządu spółki z o. o. (...), o których istnieniu obszernie i wielokrotnie zapewniała oskarżona i jej obrońca, bezspornie A. K. w dniach 03 lipca 2013r. i 05 sierpnia 2013r. wystosował do Biura (...) pisma wzywające do wydania wszystkich dokumentów księgowych spółki (...), w których posiadaniu było biuro. Mimo wezwań oskarżona całej dokumentacji nie wydała i nie może ulegać wątpliwości, że żądana przez A. K. dokumentacja księgowa była dla niego po prostu niedostępna. A. K., A. P. czy nawet pracownicy biura: M. S. czy G. A. zgodnie zeznali, że w czasie wizyt A. K. lub jego pełnomocnika A. P. w siedzibie biura (...) dokumentacja spółki (...) nie została im w całości wydana, mimo wyraźnego żądania w tym zakresie: Pani K. kazała mi mówić, że te dokumenty są jej potrzebne. (k. 362) Częściowe zwroty dokumentacji następowały w dniach: 10 lipca 2013r., 2 września 2013r., 18 września 2013r. i 19 września 2013r., a ostatecznie pozostałe dokumenty będące w posiadaniu oskarżonej odebrała od niej policja w dniu 8 listopada 2013r.”

Rozważając przedstawioną w uzasadnieniu wyroku argumentację zasadnym pozostaje zwrócenie uwagi, iż oskarżona B. K. nie kwestionowała faktu posiadania przekazywanych jej przez spółkę z o.o. (...) dokumentów, a które to dokumenty były potrzebne dla wykonania zleconych oskarżonej przez wskazaną spółkę czynności niezależnie od tego że między stronami istniał spór odnośnie wykonania zaciągniętych przez nie zobowiązań. Przedmiotowa dokumentacja nie znajdowała się w miejscu nieznanym dla osoby zgłaszającej żądanie wydania i miały one świadomość tego gdzie te dokumenty się znajdują.

Ukrycie dokumentu w znaczeniu jakie nadaje mu przepis art. 276 kk nie może być utożsamiane jedynie z jego posiadaniem. Zauważyć należy, iż jak wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 21 sierpnia 2012r. typ przestępstwa ukrywania dokumentu (art. 276 kk), którym sprawca nie ma prawa wyłącznie rozporządzać, polega na podjęciu tego rodzaju zachowań, w wyniku których dokument znajdzie się w miejscu znanym sprawcy, nieznanym natomiast osobom, którym przysługuje prawo do rozporządzania dokumentem, choćby nie wyłącznie (utajnienie miejsca jego przechowywania) (por. Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 sierpnia 2012 roku III KK 403/11). W uzasadnieniu przywołanego powyżej postanowienia Sąd Najwyższy zaznaczył, iż cyt. „ zdaniem pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego subsydiarnego – i z tym niewątpliwie należy się zgodzić – najistotniejszą kwestią w niniejszej sprawie jest wyjaśnienie, na gruncie art. 276 kk, znaczenia znamienia ukrywa. W ocenie skarżącego (pogląd taki wyraził również w uzasadnieniu swojego wyroku Sąd pierwszej instancji, który w tym zakresie powołał się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 sierpnia 2000 roku V KKN 208/00, OSNKW 2000, z. 9-10, poz. 84) już samo niewydanie dokumentu na żądanie osoby uprawnionej jak miało to miejsce w tej sprawie, stanowi jego ukrycie w rozumieniu powołanego powyżej przepisu. Z takim stanowiskiem nie można się jednak zgodzić, de facto prowadzi bowiem ono do zrównania pojęcia „ukrywania” z pojęciem „przechowywania” lub „posiadania”, w sytuacji gdy zakresy tych pojęć, nie są tożsame. Skarżący nie zauważa przy tym, co zasadnie uwypuklił orzekający w tej sprawie sąd odwoławczy, że we wskazanym wyżej orzeczeniu Sąd Najwyższy nie traktuje jako reguły – skutkującej zastosowaniem art. 276 kk – samej odmowy wydania dokumentu („może stanowić ukrywanie dokumentu w rozumieniu art. 276 kk”), w realiach zaś tamtej sprawy niewydanie dokumentu powiązane było z zaprzeczeniem jego posiadania. W ocenie Sądu Najwyższego, już na gruncie wykładni językowej nie rysują się żadne wątpliwości nakazujące rozumieć słowo „ukrywać” w jakikolwiek inny sposób niż potoczny. Potocznie zaś „ukrywać” oznacza umieścić coś w miejscu niewidocznym, zasłoniętym, bezpiecznym, schować coś przed kimś (M. Szymczak (red.) Słownik języka polskiego, Warszawa 1981, t. III, s. 592; B. Dunaj (red.): słownik współczesny języka polskiego, Warszawa 1996, s. 1174). Przestępstwo ukrywania dokumentu, którym sprawca nie ma prawa wyłącznie rozporządzać polega więc na podjęciu tego rodzaju zachowań, w wyniku których dokument znajdzie się w miejscu znanym sprawcy, nieznanym natomiast osobom, którym przysługuje prawo do rozporządzania dokumentem, choćby nie wyłącznie (utajnienie miejsca jego przechowywania). Zaakcentowania natomiast w tym miejscu raz jeszcze wymaga, iż miejsce przechowywania dokumentów rachunkowych i podatkowych spółki z o.o. (...), znane było formułującemu żądanie wydania A. K. (co potwierdził składając zeznania w postępowaniu odwoławczym) oraz A. P., którzy kilkakrotnie przychodzili do siedziby Biura (...), żądając zwrotu dokumentacji księgowej spółki (...). Jak wskazał m.in. w swojej relacji przedstawionej w dniu 14 marca 2017 roku na rozprawie odwoławczej A. K. „Z tego co pamiętam to w czerwcu kiedy bilans nie był sporządzony zażądałem wydania od Pani K. dokumentów spółki, którymi dysponowała” (...) „ja nie pytałem gdzie te dokumenty się znajdują, bo było dla mnie oczywiste, że ona je ma i znajdują się w jej siedzibie” (k. 587). W sprawie niniejszej nie sposób zatem uznać aby oskarżona B. K. podjęła czynność określoną przez art. 276 kk definiowaną jako „ukrywanie”, zaś odmowa wydania dokumentów wynikała z odmiennej oceny oskarżonej w porównaniu z oceną A. K. – czy strony związane są umową w oparciu, o którą ma być sporządzony bilans czy też nie, zwłaszcza że niezależnie od formy pisemnej strony ustnie porozumiewały się odnośnie dalszej współpracy.

W zaistniałej w sprawie sytuacji procesowej brak jest natomiast możliwości rozważania nad przyjęciem innego alternatywnego znamienia z art. 276 kk w ramach czynności sprawczej. Zważywszy, iż apelacja została wniesiona jedynie na korzyść oskarżonej brak jest możliwości z uwagi na kierunek zaskarżenia i zakaz reformationis in peius (art. 434§1 kpk) dokonywania nowych ustaleń wywołujących negatywne skutki dla oskarżonej. Niezależnie od powyższego zasadnym pozostaje zauważyć, iż oskarżona swoim zachowaniem nie wyczerpała ustawowych znamion usunięcia dokumentu w rozumieniu art. 276 kk. Zwrócić przy tym należy uwagę, iż wymieniona przedmiotowe dokumenty

uzyskała od wskazanej powyżej spółki przy czym w dniu 10 lipca 2013 r. doszło do częściowego zwrotu dokumentów księgowych A. K. przez Biuro (...). Kolejna natomiast dokumentacja spółki z o.o. (...) została zwrócona w dniach 2 września 2013r., 18 września 2013r., 19 września 2013r., przy czym w dniu 8 listopada 2013 roku z wskazanego Biura (...) funkcjonariusze policji odebrali pozostałą nie zwrócona jeszcze dokumentację spółki.

Powyższe skutkować musiało zmianą zaskarżonego wyroku i uniewinnieniem oskarżonej od popełnienia zarzucanego jej czynu z art. 276 kk, bowiem zachowaniem swym nie wyczerpała ustawowych znamion czynu zabronionego z art.276 kk. Z tych też względów zaskarżony wyrok podlegał zmianie w ten sposób, że uniewinniono oskarżoną B. K. od zarzutu popełnienia występku z art. 276 kk przypisanego w punkcie I jego dyspozycji, a opisanego w punkcie I części wstępnej wyroku oraz uchylono orzeczenie o kosztach ujęte w punkcie III jego dyspozycji.

Na podstawie art. 632 pkt 2 kpk, art. 620 kpk w zw. z § 17 ust. 2 pkt 4 w zw. z § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 roku (Dz.U. z 2016 r. poz. 1714) zasądzono od Skarbu Państwa na rzecz oskarżonej B. K. kwotę 1344 złotych tytułem kosztów udziału obrońcy w postępowaniu odwoławczym.

Odnosnie zgłoszonego w apelacji żądania zasądzenia kosztów za postępowanie przed sądem I instancji, to pozostawało ono przedmiotem rozstrzygnięcia odrębnym postanowieniem (z dnia 14 października 2016 roku), od którego wniesiono zażalenie rozpoznane postanowieniem z dnia 7 grudnia 2016 roku (k.552), a zatem odnoszenie się do przedstawionej w apelacji argumentacji w tym zakresie pozostaje bezprzedmiotowe.

Orzeczenie o kosztach sądowych zostało oparte na podstawie art. 632 pkt. 2 kpk w zw. z art. 634 kpk.